

تحلیل و ارزیابی مقالات فصلنامه مدیریت اسلامی (۱۴ شماره)

محمد رضا سلطانی *

امیر رضا خوشبین **

پذیرش نهایی: ۹۵/۶/۳۰

دریافت مقاله: ۹۵/۳/۱۷

چکیده

هدف این پژوهش بررسی و ارزیابی شکلی و محتوایی مقالات مجله مدیریت اسلامی است. پژوهش از حیث نوع تحقیق، کاربردی و از جهت ماهیت، کیفی و مبتنی بر تحلیل محتوا است که از رویکرد توصیفی - تحلیلی برای توصیف و ارزیابی محتوای مقالات جامعه هدف استفاده کرده است. جامعه آماری تحقیق شامل تمام مقالات چاپ شده در ۱۴ شماره این مجله از بهار و تابستان ۱۳۸۹ تا زمستان ۱۳۹۴ به تعداد ۱۱۲ مقاله است. نتایج نشان می‌دهد که بیشتر پژوهشها بر تحقیق کاربردی و با استفاده از ابزار پرسشنامه مبتنی است. از بین ۱۱۲ مقاله بررسی شده، ۴۰/۱۷ درصد آنها به روش تحقیقات کمی انجام شده است. ۵۵/۳۵ درصد به روش کیفی، ۴/۴۶ درصد روش تحقیق آمیخته یعنی ترکیبی از روشهای کمی و کیفی را به کار گرفته‌اند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که صنعت/موضوع با ۴۵/۵۳ درصد بیشترین میزان سطح تحلیل در مطالعات بوده است. ۲۶/۷۸ درصد مطالعات در سطح تحلیل فرد/افراد است که رتبه بعدی را به خود اختصاص داده است. سطح تحلیل ۲۲/۳۲ درصد مقالات به سازمان و شرکت اختصاص دارد و تنها سطح تحلیل ۵/۳۵ درصد مقاله‌ها در مقیاس ملی است.

کلید واژه‌ها: مقاله‌های علمی - پژوهشی، مجله‌های علمی پژوهشی، فصلنامه مدیریت اسلامی، روش تحلیل محتوای مقاله‌های علمی.

mrs_soltan@yahoo.com

* نویسنده مسئول: استادیار دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام

** دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی اراک

amirkhoshbin987@yahoo.com

مقدمه

بسیاری از نظریه‌های مدیریت بر سرشت و ویژگیهای مشترک انسانی در هر عصر و مکانی مبتنی است؛ بنابراین آگاهی از آنها در همه جوامع و همه دورانها رهگشا خواهد بود. شایسته است مدیران از تجربه‌های نسلهای پیشین در میان ملتها و جوامع گوناگون نیز همچون تجربه‌های معاصر اطلاع یابند. از سوی دیگر توجه به این نکته ضروری است که شیوه‌های عملی مدیریت باید بر اساس فرهنگ جامعه و در پی دستیابی به اهداف منطبق با آن باشد. اینجاست که بحث مدیریت بومی و به بیان دیگر مدیریت بر اساس الگوی اسلامی - ایرانی مطرح می‌شود. مدیریت بومی یعنی مدیریتی که بخواند متغیرهای مدیریت را حول محور فرهنگ، منسجم یا یکپارچه کند. در این مدیریت، نظریه‌ها باید در مرحله کاربرد با فرهنگ مکان و زمان مورد استفاده تطبیق یابد و برای ایجاد یکپارچگی و انسجام باید عامل یا عواملی را مثل فرهنگ ملی، فرهنگ سازمانی، فرهنگ باستان و... محور هماهنگی قرار داد و ارکان مدیریتی را متناسب با آن طراحی و پی‌ریزی کرد (فقیهی، ۱۳۸۲: ۱۹ و ۱۸). بنابراین پرداختن به موضوع مدیریت اسلامی در جامعه دینی و بویژه در مجامع علمی و بررسی، تحلیل و پژوهش درباره آن باید در صدر دغدغه‌ها و نیازها قرار گیرد و پژوهشگران، شجاعت و جسارت ورود به این عرصه و جستجو و نقد آن و ارائه نظریات بدیع را داشته باشند.

از سوی دیگر پژوهش، همواره موجب گسترش و توسعه مرزهای دانش در حوزه‌های علمی می‌شود. پیروی محض و کورکورانه از نظریات و نسخه‌های غربی در حوزه علوم انسانی و بویژه مدیریت نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای جامعه اسلامی به این علوم باشد. جامعه اسلامی به علوم انسانی‌ای نیاز دارد که با تکیه بر منابع متقن و سعادتبخش بتواند در راه رسیدن به تعالی و رشد گام بردارد (باقری و کاظمی نجف‌آبادی، ۱۳۹۲). طی سالهای اخیر پژوهشها درباره مدیریت اسلامی رشد قابل توجهی کرده است. در حال حاضر علاوه بر حوزه‌های علمی و مراکز آموزشی و پژوهش دینی و همچنین پژوهشگرانی که فردی مشغول تحقیق هستند، مؤسسات، بخشها و بنیادهایی نیز سازمان یافته و هدفمند، رویکرد پژوهش در علوم اسلامی و پیوند آن با علوم رایج را وجه همت خود قرار داده‌اند. بر این اساس پژوهش در حوزه مدیریت اسلامی، پارادایمی فکری است (علی احمدی و علی احمدی، ۱۳۸۰) و لزوماً براساس مبانی فکری (پارادایم) اسلامی شکل

گرفته است (مهدوی‌راد و صادقی، ۱۳۹۳).

طی دهه‌های اخیر، همزمان با افزایش توجه به پژوهش‌های مدیریت اسلامی، تعداد پژوهشگران، مقالات منتشر شده، کنفرانسها و مجلات علمی متمرکز بر حوزه موضوعات و مباحث مدیریت اسلامی نیز رشد کرده است.

هدف اصلی پژوهش، بررسی و تحلیل مقالات چاپ شده در مجله مدیریت اسلامی است. سؤال اصلی تحقیق این است: "آیا مجله مدیریت اسلامی به لحاظ شکلی و محتوایی، مسیر صحیحی را دنبال می‌کند؟" در پاسخ به این سؤال و با توجه به اهمیت موضوع و نیز تعداد رو به افزایش مقالات ارسالی به دفتر فصلنامه مدیریت اسلامی، این تحقیق در پی این است تا با تحلیل محتوای مقالات منتشر شده در این مجله، وضعیت این مجله را از ابعاد مختلف، همچون موضوعات کلیدی، موضوعات مورد علاقه پژوهشگران، محتوا و روش تحقیق، سطح تحلیل، جامعه و نمونه آماری و سایر محورها، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دهد و نقاط قوت و ضعف و نیز مشکلات و چالشهای آن را برشمارد و رویکردهای جدید آن را تبیین کند.

شناسنامه مجله مورد بررسی

نام مجله: مدیریت اسلامی

دوره انتشار: فصلنامه

صاحب امتیاز: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مدیر مسئول: دکتر ساسان زارع

سردبیر: دکتر سید محمد مقیمی

اعضای هیات تحریریه: آقایان سید حسین ابطحی، علی محمد احمدوند، مجتبی اسکندری، محمد سعید تسلیمی، بهروز دری، الله مراد سیف، علی رضا علی احمدی، ابوالفضل محمدی، سید

محمد مقیمی

مدیر اجرایی: سعید حجازی فر

آدرس پست الکترونیکی: imj@ihu.ac.ir

وب سایت: www.journals.ihu.ac.ir

نمایه: ensani.ir-Noormags-Magiran- SID - ISC

تاریخ شروع فعالیت: بهار و تابستان ۱۳۸۹

مجوز وزارت علوم: ۳/۱۱/۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۰/۴/۱۵

سابقه و مبانی نظری پژوهش

سطوح و ترتیب اهمیت مجله‌ها و مقاله‌ها

مقالات علمی بسته به اینکه در کدام مجله چاپ شده باشد، ارزش متفاوتی دارند. مقالاتی که در فضای بین‌المللی در مجلات ISI چاپ شود، بیشترین ارزش و اعتبار را دارد. مجله‌ای ISI است که در نمایه انتشارات Thomson ثبت شده و مورد تأیید باشد. البته همه مجلات ISI در یک سطح نیستند. در داخل کشور نیز از سالهای گذشته تاکنون مقالات علمی معتبر داخلی به دو دسته علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی دسته‌بندی شده است. مجلات علمی - پژوهشی عمدتاً متولی چاپ یافته‌های جدید علمی هستند؛ در حالی که رسالت مجلات علمی - ترویجی عمدتاً نشر و توسعه یافته‌های علمی با زبانی ساده تر و در قالبهای کاربردیتر است. بر این اساس، مجلات علمی - پژوهشی از اعتبار بیشتری نسبت به مجلات علمی - ترویجی برخوردار است. بنابر این مجلات ISI و مقالات ISC در رتبه نخست قرار دارند و بعد از آن مجلات علمی - ترویجی و سایر مجلاتی که ISI نیستند ولی در نمایه‌های معتبر دیگر مانند Emerald, Scopus, ProQuest ثبت شده‌اند و در نهایت مقالات کنفرانسهای معتبر قرار دارند. از کل ۱۱۵۵ عنوان نشریه علمی در کشور، علاوه بر نمایه‌سازی کامل در ISC تعداد قابل توجهی از آنها نیز در اسکوپوس و ISI نمایه‌سازی می‌شود. جدول ذیل تعداد مجله‌های علمی (علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی) در سطح کشور را (بجز حوزه علوم پزشکی) به تفکیک محورهای موضوعی ترسیم می‌کند:

جدول ۱: مجلات علمی در حال انتشار کشور در حوزه‌های مختلف

ردیف	محورهای موضوعی	تعداد	درصد
۱	علوم انسانی	۶۳۷	۲,۵۵
۲	دامپزشکی	۱۷	۵,۹۶
۳	علوم پایه	۱۱۴	۱۶,۳۳
۴	فنی مهندسی	۱۹۱	۲۶,۶۳
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۱۶۶	۲۱,۵۹
۶	هنر و معماری	۳۰	۲۶,۹۱
	جمع	۱۱۵۵	۱۰۰

بنا به ارزیابی دفتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در زمینه رتبه‌بندی نشریات علمی کشور، که بر اساس شاخصهایی چون انتشار بهنگام نشریه، نمایه شدن در پایگاه‌های اطلاعات علمی، استفاده از سامانه استاندارد برای امور ثبت و داوری مقالات و تکمیل بهنگام اطلاعات نشریه در سامانه ارزیابی نشریات علمی کشور در سال ۱۳۹۳ انجام پذیرفته، فصلنامه مدیریت اسلامی دانشگاه جامع امام حسین (ع) در گروه B رتبه بندی شده است.

پژوهش در حوزه مطالعات مدیریت اسلامی

اهمیت پژوهش در عرصه موضوعات مرتبط با مدیریت اسلامی در محافل علمی و دینی بیش از پیش نمایان می‌شود. معمولاً سازمانها در تحقیقات جامع در این حوزه با مشکلاتی رو به رو هستند. یکی از مشکلات، زمان و هزینه‌بر بودن پژوهشها است و معمولاً منافع آن در کوتاه مدت، مشهود نیست. مشکل دیگر در این مورد، دشواری دستیابی به متخصصان با تجربه و متعهد در زمینه پژوهشها بویژه پژوهشهای اسلامی است. در میان تحقیقات مختلف، مقاله‌ها و بویژه مقاله‌های علمی - پژوهشی از جایگاه و اهمیت بی بدیلی برخوردار است.

برای رسیدن به حقیقت مدیریت در اسلام از راه‌های مختلفی می‌توان سود جست که از جمله می‌توان به روشهایی اشاره کرد که تا کنون محققان مدیریت اسلامی از آنها استفاده کرده‌اند و به صورت ذیل دسته‌بندی می‌شود:

۱ - گروهی از پژوهشگران با ضعف شناخت از مدیریت غربی و با توجه صرف به مدیریت در اسلام، مدیریت غربی را بکلی نفی کرده و وارد موضوع نشده‌اند در حالی که باید مدیریت را به عنوان علم شناخت تا بتوان با آن بدرستی برخورد کرد؛ همان گونه که پیشینیان ما با فلسفه یونان برخورد کردند.

۲ - گروهی دیگر با خوب و صحیح فرض کردن مدیریت غربی، تلاش کرده‌اند مدیریت غربی را به نوعی اسلامیزه کنند.

۳ - به نظر می‌رسد باید کوشید تا آمیزه‌ای از روشها را برگزینیم یا تحقیق خود را مرحله‌ای کنیم. در این صورت امکان رسیدن به نتیجه کامل در این زمینه بیشتر است. در غیر این صورت به کارگیری هر یک از روشها به تنهایی نتایج ناقصی را به بار خواهد آورد. این روش را می‌توان

روش تلفیقی مرحله‌بندی شده امید (عابدی جعفری و ازگلی، ۱۳۸۸). مراحل مختلف این روش در نمودار ۱ آمده است.

نمودار ۱: روش تلفیقی مرحله‌بندی شده پژوهش در مدیریت اسلامی (عابدی جعفری و ازگلی، ۱۳۸۸)

مروری بر مبانی پژوهش

خداوند متعال در تعداد قابل توجهی از آیات قرآن کریم، خود را مدبر و تدبیر کننده آفرینش می‌داند و از این حیث می‌توان صفت اولین مدیر را به خداوند اطلاق کرد. "يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يُعْرِجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ" (سجده/۵): کار [جهان] را از آسمان [گرفته] تا زمین، اداره می‌کند؛ آن گاه [نتیجه و گزارش آن] در روزی که مقدارش - آن چنانکه شما [آدمیان] برمی‌شمارید - هزار سال است به سوی او بالا می‌رود. هدف مدیریت اسلامی رشد و بالندگی مدیران، مبتنی بر نظام مدیریت بر مبنای ارزشهای اسلامی است (وفائی، ۱۳۷۹).

همسو و همراستا بودن موضوعات مدیریت اسلامی با نیازهای واقعی بشر در ابعاد فردی، خانوادگی، سازمانی و اجتماعی، آن را به مقوله‌ای چند وجهی و فرابخشی تبدیل کرده است.

اهتمام و اعتقاد به آموزه‌های مکتبی (دین مبین اسلام)، توجه به ارزشهای متعالی انسانی، اعتقاد به نظارت خداوند تبارک و تعالی بر تمامی افکار، رفتار و کردار بشر و خداوند متعال را در تمامی روابط و مناسبات فردی، سازمانی و اجتماعی، محور تمامی اقدامات دانستن به طور طبیعی انسان را به سوی مدیریتی الهی و وحیانی سوق می‌دهد. صرف نظر از اینکه شکل‌گیری مدیریتی با این رویکرد چه مزایا و آثار اخروی می‌تواند داشته باشد، امروزه سازمانها اگر به دنبال دستیابی به حداکثر بازدهی و بهره‌وری باشند از کاربرست آموزه‌های مدیریت اسلامی در برنامه‌ریزیها و اقدامات خود ناگزیر هستند؛ بنابراین بحث مدیریت اسلامی در سازمانها بیشترین موضوعیت را دارد.

اندیشمندان اسلامی تعاریف مختلفی از مدیریت اسلامی ارائه کرده‌اند که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

شهید مطهری: "مدیریت انسانها و رهبری آنها، فن بهتر بسیج کردن و بهتر سامان دادن و بهتر سازمان‌دادن، و بهتر کنترل کردن نیروهای انسانی و به کار بردن آنها" است (تقوی دامغانی، ۱۳۹۳: ۱۹).

علامه محمد تقی جعفری: "اداره کردن و سیاست از دیدگاه اسلام، مدیریت حیات انسانها چه در حالت فردی و چه در حالت اجتماعی برای وصول به عالیتین هدفهای مادی و معنوی است" (مقیم، ۱۳۹۴: ۵۱).

آیت الله محمد تقی مصباح یزدی: "مدیریت در اسلام (که رهبری حالتی خاص از آن است) بر اساس طرح و برنامه‌ای سازگار با مبانی اسلام و به سوی اهداف اسلام پسند است که فوق همه آنها قرب الهی قرار دارد و در این راستا، وسیله و کیفیت برخورد با افراد نیز باید مطابق موازین اسلامی باشد" (بهارستان، ۱۳۸۱).

سید علی اکبر افجه: "مدیریت اسلامی، روش حل عادلانه مسائل اداری است؛ به عبارت دیگر به هر قاعده اساسی اداری که با فکر عدالت اجتماعی ارتباط داشته باشد می‌توان مدیریت اسلامی اطلاق کرد (افجه، ۱۳۷۷: ۹).

چنانکه در بیشتر کتابهای مدیریت اسلامی آمده، تعریف مدیریت در اسلام چنین است که نوعی هنر و علم اداره مجموعه‌ای است که با به کارگیری صحیح افراد و امکانات با اهداف سازمانی به گونه‌ای که با موازین شرع مغایرت نداشته باشد و با استفاده از قوانینی که بر مبنای

کتاب خداوند و سنت معصومین(ع) و سیره انبیا و اولیای خداوند و علوم و فنون و تجارب بشری باشد و هدف آن عدالت و ارتقای رشد انسانها به کمال مطلق و قرب الهی و در مسیر مستقیم، همراه با زهد و تقوی الهی است و اداره جامعه را به گونه‌ای که عزت اسلامی مسلمانان در آن محقق می‌شود و نیز ارائه نظریات خاص و روشهای علمی ویژه اسلام برای حل مشکلات اجتماعی انجام دهد (ر.ک: نبوی، ۱۳۸۲: ۳۲؛ روشنی، ۱۳۸۹: ۳۱؛ مشرف جوادی، ۱۳۷۸: ۱۱؛ عسگریان، ۱۳۷۰: ۵۲).

از جمله مهمترین عواملی که در این تعاریف لحاظ شده، عبارت است از: نگاه به مدیریت به عنوان مقوله‌ای مکتبی یعنی ارائه راه حل‌های سازگار با مفهوم عدالتخواهی(افجه‌ای، ۱۳۸۳: ۶)، مبتنی بودن بر ارزشهای متعالی و انسانی (قبادی، ۱۳۷۸)، هم‌جهتی با مدیریت جهان آفرینش (حمیدی زاده، ۱۳۷۸)، حضور خدا به عنوان محور اصلی (مشرف جوادی، ۱۳۷۸)، امانت بودن، تکلیف بودن، خدمت بودن مدیریت (تقوی دامغانی، ۱۳۷۸).

در بیان چیستی و تعریف مدیریت اسلامی دو دیدگاه قابل مشاهده است: یک دیدگاه معتقد است که تعیین موضوع یکی از ارکان مهم و قوام‌بخش مدیریت اسلامی است. دیدگاه دیگر، ارائه موضوعی جامع برای مدیریت اسلامی را غیر ممکن می‌داند. کسانی که دیدگاه اول را پذیرفته‌اند، هر یک موضوعی خاص را برای مدیریت اسلامی عنوان و محدوده آن را مشخص کرده‌اند. معتقدان به دیدگاه دوم بر این باورند که با توجه به گستردگی و تنوع مطالب متون مدیریت اسلامی، هرگونه تلاش به منظور ارائه موضوع مشخص برای مدیریت اسلامی بی‌فایده است؛ چرا که اصولاً اصرار بر تعریف موضوع برای هر علم، محل تردید است. به نظر می‌رسد در دانش مدیریت و به طریق اولی در مدیریت اسلامی نمی‌توان موضوع معینی را شناسایی کرد (امیری و عابدی جعفری، ۱۳۹۳: ۵۸ و ۵۹). با توجه به این تعاریف، که تنها بخشی از تعریفهای گوناگون صاحب‌نظران مدیریت اسلامی است، یکی از نکات اساسی مشترک در تمام مفاهیم، گونه‌گون بودن موضوعات مدیریت اسلامی است؛ یعنی مدیریت اسلامی هم مباحث مادی و هم مباحث معنوی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

مجلات علمی دانشگاه‌ها، محمل ممتاز تولید و توزیع دانش

مجله‌های علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی محملی بی بدیل در تولید، توزیع و نشر دانش بین مخاطبان و یکی از روشهای رایج ترویج علم و کمک به آموزش و یادگیری است. یادگیری دربرگیرنده فعالیت‌های آگاهانه و سنجیده به منظور انعکاس تجربه واقعی در محیط کار است (رایلین^۱، ۲۰۰۰). یادگیری در محیط کار می‌تواند ادراک فعالیت‌های کاری را بهبود بخشد (الکجا^۲ و والگرن^۳، ۲۰۰۶)؛ چرا که یادگیری با بهبود عملکرد و انطباق با تغییرات محیطی در ارتباط است (گراردی^۴، ۲۰۰۶).

امروزه سه کارکرد اصلی آموزش عالی، که یونسکو نیز بر آن تأکید دارد، عبارت است از: پژوهش، انتقال دانش و نشر آن. پژوهش یا تولید دانش مهمترین کارکرد در مجموعه آموزش عالی است و مراکز این تولید، دانشگاه‌ها هستند. پژوهش، کنشی عقلانی و فرایندی خردمندانه است که به بازنگری، نقد و پالایش و یا تولید و خلق اندیشه منجر می‌شود. دومین کارکرد اصلی دانشگاه، انتقال دانش تولید شده به نسل‌های جوان به منظور تربیت دانش‌آموختگان فرهیخته و نیروی انسانی متخصص برای جامعه است. سومین کارکرد اصلی دانشگاه، گسترش و نشر دانش تولید شده است (حاجی پور و سلطانی، ۱۳۸۷). دانشگاه‌ها از جمله مراکز اصلی تولید و گسترش دانش به شمار می‌روند و در پیشبرد سطح علمی جامعه نقش حیاتی دارند. به نظر می‌رسد دانشگاه‌ها با به کارگیری صحیح مدیریت دانش و استفاده از امکانات آن در زمینه تسریع و آسان‌سازی دستیابی به اطلاعات، بتوانند توان دانش‌پروری خود را افزایش دهند و به مزیت رقابتی در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها و مراکز علمی دست یابند (سلطانی، ۱۳۹۳: ۱۹۰).

تسهیم دانش به عنوان فعالیتی پیچیده ولی ارزش‌آفرین، بنیان و پایه بسیاری از راهبردهای مدیریت دانش سازمانها است (ریگک^۴، ۲۰۰۵)؛ لذا لازم است به همان میزان که این موضوع در موفقیت سازمان برای ایجاد مزیت رقابتی مؤثر است در جهت ایجاد زمینه مناسبتر برای تسهیم دانش اقدام کرد. دلیل این توجه این است که کسب مزیت رقابتی و دستیابی به بسیاری از موفقیتها توسط سازمانها در به کارگیری دانش فرایند مدیریت آن ریشه دارد که فعالیتها و ابتکارات تسهیم

1 - Raelin, J. A.

2 - Elkjaer, B., & Wahlgren, B.

3 - Gherardi, S.

4 - Riege

دانش در زمینه یادگیری سازمانی و فردی، عنصر اصلی آن است (علوی و لیدنر^۱، ۲۰۰۱؛ ایرال^۲، ۲۰۰۱؛ ناهایی و گوشال^۳، ۱۹۹۸؛ نوناکا^۴، ۱۹۹۴؛ سویبی^۵، ۱۹۹۷). لازم به ذکر است "دانشگاه‌ها به عنوان مخازن عظیم دانش در خلق و انتقال دانش به عنوان یکی از منابع حیاتی توسعه و پیشرفت اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کنند" (تیان و همکاران^۶، ۲۰۰۹: ۷۷). "البته تردیدی نیست جهانی شدن و توسعه ارتباطات و تبادل اطلاعات می‌تواند فرایند انتقال اطلاعات و دانش را آسان کند و دانشگاه‌ها را در ایفای نقش اثرگذار بر توسعه و ورود به جامعه جهانی یاری دهد" (یزدگردزاده و همکاران^۷، ۲۰۰۷: ۴۴). فناوری اطلاعات نیز به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار مدیریت دانش باعث آسان سازی خلق، تسهیم، ذخیره و کاربرد دانش در سازمان می‌شود (لی و لی^۸، ۲۰۰۷: ۲۵). به طور کلی به همان میزان که دانش اهمیت بیشتری می‌یابد، دانشگاه به عنوان نهادی که دانش علمی و فنی را تولید و منتشر می‌کند، جایگاه خاص و با اهمیتی در نوآوری صنعتی به خود اختصاص داده است (مارکوویز^۹ و دیگران، ۲۰۰۶).

یکی از عوامل مهم در موفقیت انتقال دانش و فناوری، توانمندی دانشی است. توانمندی دانشی برای شناخت ارزش اطلاعات جدید بیرونی و توانایی آن در تلفیق با دانش درون سازمانی و بهره‌مندی از آن است (مو^{۱۰} و دیگران، ۲۰۱۰؛ کداما^{۱۱}، ۲۰۰۸؛ بی شاپ^{۱۲} و دیگران، ۲۰۱۱؛ پرتوسا - ارتگا^{۱۳} و دیگران، ۲۰۱۰). شرط لازم تبدیل اطلاعات و تجارت منفک به آنچه کل سازمان بتواند از آن استفاده کند، توزیع و به اشتراک گذاشتن دانش در درون سازمان است. مهمترین گام در این قسمت، تحلیل انتقال دانش از فرد به دیگر گروه‌های سازمان است. بنابر این فصلنامه‌های علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی، ساز و کارهای لازم این مهم به شمار می‌روند

-
- 1 - Alavi & Leidner
  - 2 - Earl
  - 3 - Nahapiet & Ghoshal
  - 4 - Nonaka
  - 5 - Sveiby
  - 6 - Tian & et al
  - 7 - Yadegarzadeh & et al
  - 8 - Lee & Lee
  - 9 - Marques & et al
  - 10 - Mu
  - 11 - Kodama
  - 12 - Bishop
  - 13 - Pertusa-Ortega

(سلطانی، ۱۳۹۳: ۱۹۱).

روش پژوهش

این پژوهش از نوع کیفی و بر تحلیل محتوا مبتنی، و برای توصیف و ارزیابی محتوای مقالات جامعه هدف استفاده شده است. جامعه آماری شامل تمام مقالات چاپ شده در مجله علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی از ابتدای سال ۱۳۸۹ تا پایان سال ۱۳۹۴ به تعداد ۱۱۲ مقاله است. در این پژوهش، نمونه‌گیری بر جامعه آماری منطبق، و به صورت تمام‌شماری و تمام‌خوانی انجام شده است. ابزار پژوهش، اسناد و مدارک، و محیط تحقیق کتابخانه‌ای بوده، که شامل تمامی مقالات رسیده به دفتر مجله مدیریت اسلامی و نیز مقاله‌های چاپ شده در این مجله است. هم‌چنین برای تجزیه و تحلیل نتایج پژوهش از آمار توصیفی فراوانی و درصد استفاده شده است. این تحقیق در بیست محور، مقاله‌های چاپ شده در فصلنامه مدیریت اسلامی را مورد بررسی، تحلیل و ارزیابی قرار داده است.

یافته‌های پژوهش

با توجه به محورهای بیستگانه ذیل، نتایج و یافته‌ها، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد:

محور اول: بررسی مقالات براساس پذیرش یا عدم پذیرش در مجله

جدول ۲: فهرست مقالات براساس پذیرش یا عدم پذیرش

مجموع	تعداد مقالات چاپ شده	تعداد مقالات رد شده	عناوین
			فراوانی
۹۵۵	۱۱۲	۸۴۳	فراوانی
۱۰۰	%۱۰	%۹۰	درصد

برابر جدول شماره ۲ از بین ۹۵۵ مقاله وارد شده به دفتر مجله مدیریت اسلامی فقط ۱۱۲ مقاله چاپ شده است. مجله توانسته است حدود ۱۰ درصد از مقالات را پس از طی فرایند داوری، صفحه آرایی و ویراستاری به چاپ برساند.

محور دوم: موضوعات مورد توجه پژوهشگران

جدول ۳: موضوعات و محورهای مورد توجه پژوهشگران (ده اولویت اول)

ردیف	عناوین	تعداد مقاله‌های رسیده	درصد
۱	اخلاق اسلامی	۱۲	۱۰,۷۱
۲	عدالت سازمانی	۷	۶,۲۵
۳	رفتار سازمانی	۷	۶,۲۵
۴	فرهنگ سازمانی	۶	۵,۳۵
۵	سبک رهبری	۵	۴,۴۶
۶	مسجد محوری	۴	۳,۵۷
۷	سبک زندگی اسلامی	۳	۲,۶۷
۸	کنترل و نظارت سازمانی	۲	۱,۷۸
۹	نام تجاری حلال	۲	۱,۷۸
۱۰	جذب نخبگان	۲	۱,۷۸

مجموعه مقاله‌های رسیده به دفتر نشریه، حکایت دارد که موضوعات اخلاق اسلامی (با ۱۲ مقاله)، عدالت سازمانی و رفتار سازمانی (هر کدام با هفت مقاله) و فرهنگ سازمانی (با شش مقاله)، رتبه یک تا سه را بین موضوعات مرتبط با مدیریت اسلامی به خود اختصاص داده است. محور سوم: بررسی مقالات مجله بر اساس تعداد مقالات چاپ شده توسط پژوهشگران نام پژوهشگرانی که بیشترین مقاله را چاپ کرده‌اند در جدول ذیل آمده است: استادانی که بیش از سه مقاله از آنها در ۱۴ شماره مجله مدیریت اسلامی چاپ شده است در این جدول مشخص شده‌اند.

جدول ۴: پژوهشگرانی که بیشترین مقاله‌ها را در مجله چاپ کرده‌اند.

پژوهشگر	تعداد مقاله	دانشگاه یا مؤسسه محل خدمت / تحصیل
مجتبی اسکندری	۵	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
حسن علی اکبری	۴	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
محمد رضا سلطانی	۴	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
علی نصر اصفهانی	۴	دانشگاه اصفهان
پورعزت	۴	دانشگاه تهران
محمد ابراهیم سنجقی	۴	دانشگاه مالک اشتر
حسن عابدی جعفری	۴	دانشگاه جامع امام حسین (ع) / دانشگاه تهران
غلامحسین نیکوکار	۳	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
علی فرهی	۳	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
الله مراد سیف	۳	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
منصور صادقی مال امیری	۳	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
سید محمد مقیمی	۳	دانشگاه تهران
علیرضا نادری خورشیدی	۳	دانشگاه جامع امام حسین (ع)

محور چهارم: وضعیت مقالات از نظر محل خدمت نویسندگان

جدول ۵: میزان سهم دانشگاهها در چاپ مقالات در مجله

ردیف	دانشگاه	تعداد	درصد
۱	دانشگاه امام حسین (ع)	۴۹	۴۳,۷۵
۲	دانشگاه تهران	۳۳	۲۹,۴۶
۳	دانشگاه آزاد اسلامی	۲۳	۲۰,۵۳
۴	دانشگاه اصفهان	۱۹	۱۶,۹۶
۵	دانشگاه تربیت مدرس	۱۸	۱۶,۰۷
۶	دانشگاه امام صادق (ع)	۱۳	۱۱,۶۰
۷	دانشگاه مالک اشتر	۱۱	۹,۸۲
۸	دانشگاه پیام نور	۱۱	۹,۸۲
۹	دانشگاه علامه طباطبایی	۸	۷,۱۴
۱۰	دانشگاه الزهرا (س)	۶	۵,۳۵

همان طور که در جدول مشاهده می‌شود، دانشگاه‌ها و مراکزی که مقالات اعضای هیأت علمی آنها به چاپ رسیده است به ترتیب اولویت عبارتند از: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشگاه تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه اصفهان، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه امام صادق (ع)، دانشگاه مالک اشتر، دانشگاه پیام نور، دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه الزهراء (س) که از این بین، دانشگاه جامع امام حسین (ع) رتبه اول را به خود اختصاص داده است. شایان ذکر است که برخی از مقالات بیش از یک نویسنده دارد و برخی نویسندگان مقالات مشترک نیز بین دانشگاهی هستند.

محور پنجم: دسته بندی و بررسی مقالات بر اساس نوع پژوهش

جدول ۶: فراوانی مقالات چاپ شده از نظر نوع پژوهش

درصد	فراوانی	روش پژوهش
۶۰٫۷۱	۶۸	کاربردی
۱۶٫۹۶	۱۹	توسعه‌ای
۲۲٫۳۲	۲۵	بنیادی/ اکتشافی
۱۰۰	۱۱۲	جمع

از نظر نوع پژوهش نیز همان طور که در جدول ۶ نشان داده شده است از ۱۱۲ مقاله بررسی شده، ۶۰٫۷۱ درصد (۶۸ مورد) به پژوهش کاربردی، ۱۶٫۹۶ درصد (۱۹ مورد) به پژوهش توسعه‌ای، ۲۲٫۳۲ درصد (۲۵ مورد) به پژوهش بنیادی اختصاص یافته است.

محور ششم: طبقه بندی و تحلیل مقالات از حیث روش و ماهیت پژوهش

جدول ۷: فراوانی پژوهشها از نظر نوع روش و ماهیت پژوهش

درصد	فراوانی	روش پژوهش
۴۰٫۱۸	۴۵	کمی
۵۵٫۳۵	۶۲	کیفی
۴٫۴۶	۵	آمیخته (ترکیبی)
۱۰۰	۱۱۲	جمع

از نظر ماهیت پژوهش، هم‌چنانکه در جدول ۷ نشان داده شده از ۱۱۲ مقاله بررسی شده، ۴۰٫۱۸ درصد آنها به روش پژوهشهای کمی انجام شده است. ۵۵٫۳۵ درصد به روش کیفی، ۴٫۴۶

درصد روش تحقیق آمیخته یعنی ترکیبی از روشهای کمی و کیفی را به کار گرفته‌اند. با توجه به جنس پژوهشهای دینی و مطالعات مدیریت اسلامی، اغلب پژوهشگران از روش مطالعات کیفی استفاده کرده‌اند.

محور هفتم: بررسی و طبقه‌بندی مقالات چاپ شده از حیث منبع داده‌ها و ابزار پژوهش

جدول ۸: فراوانی پژوهشها از دید ابزار پژوهش

منبع داده‌ها	فراوانی	درصد
پرسشنامه	۴۱	۳۶,۶۰
مصاحبه	۳	۲,۶۷
مشاهده	۰	۰
آمیخته (ترکیبی)	۱۰	۸,۹۲
بررسی اسنادی و تحلیل مستندات	۱۹	۱۶,۰۷
مطالعات کتابخانه‌ای	۳۹	۳۵,۷۱
جمع	۱۱۲	۱۰۰

با توجه به جدول ۸ مشاهده می‌شود که ۳۶/۶۰ درصد پژوهشها از پرسشنامه، ۸/۹۲ درصد نیز از روش تحقیق آمیخته یعنی ترکیبی از پرسشنامه و مصاحبه را استفاده کرده‌اند. ۳۵/۷۱ درصد از تحقیقات بر مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی مبتنی و ۱۶/۰۷ درصد از مقالات نیز از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. از مصاحبه و مشاهده در این پژوهشها استفاده نشده است. اطلاعات این جدول بیانگر این است که به دلیل آسانی طراحی، توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه به عنوان ابزار پژوهش، بیشتر پژوهشگران به این ابزار روی آورده‌اند.

محور هشتم: بررسی مقالات چاپ شده از نظر الگوی پژوهش

جدول ۹: بررسی مقالات چاپ شده از نظر الگو در مجله مدیریت اسلامی

نوع الگو	خلق الگو	بسط الگو	تکرار الگو	نبودن الگو	جمع
تعداد	۶۷	۶	۰	۳۹	۱۱۲
درصد	۵۹,۸۲	۵,۳۵	۰,۰۰	۳۴,۸۲	۱۰۰

با عنایت به بررسیها در زمینه مقالات مدیریت اسلامی، ۶۷ مورد از مقالات بررسی شده به خلق

الگو، شش مورد از مقاله‌ها رویکرد گسترش الگو و ۳۹ مورد فاقد هر گونه الگوی تحقیق بوده، و عمدتاً از روشهای کیفی توصیفی - تحلیلی بهره جسته‌اند.

محور نهم: بررسی مقالات چاپ شده از نظر کاربرد سؤال یا فرضیه

جدول ۱۰: بررسی کاربرد فرضیه یا سؤال در مقاله‌های مدیریت اسلامی

فرضیه - سؤال	وجود فرضیه	وجود سؤال	ترکیب فرضیه و سؤال	هیچ کدام	جمع
تعداد	۲۳	۶۰	۴	۲۵	۱۱۲
درصد	۲۰,۵۳	۵۳,۵۷	۳,۵۷	۲۲,۳۲	۱۰۰

مطابق یافته‌های تحقیق، در ۲۳ مقاله از فرضیه استفاده شده است، ۶۰ مقاله سؤال یا سؤالات پژوهشی دارد که در پی پاسخگویی به آنها بوده است. چهار مقاله ترکیبی از سؤال و فرضیه را به کار برده‌اند و ۲۵ مقاله فاقد هر گونه سؤال و فرضیه بوده، و عمدتاً از روشهای کیفی توصیفی - تحلیلی بهره جسته‌اند.

محور دهم: بررسی مقالات چاپ شده از نظر اعتبار سنجی ابزار پژوهش

جدول ۱۱: وضعیت مقالات از نظر بررسی پایایی و روایی پرسشنامه پژوهش

مقالات برخوردار از روایی سنجی		مقالات برخوردار از روایی و پایایی سنجی		هیچ کدام	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۳۵	۳۱,۲۵	۵۹	۵۲,۶۷	۱۸	۱۶,۰۷

بر اساس اطلاعات جدول، ۳۵ مقاله برخوردار از ابزار تحقیق اعتبار سنجی شده، ۵۹ مورد از مقاله‌ها توأمان برخوردار از ابزار تحقیق روایی و پایایی شده و ۱۸ مقاله فاقد ابزار تحقیق معتبر بوده‌اند.

محور یازدهم: بررسی مقالات چاپ شده از نظر سطح تحلیل

جدول ۱۲: فراوانی پژوهشها از نظر سطح تحلیل

سطح تحلیل	فراوانی	درصد
فرد / افراد	۳۰	۲۶,۷۸
شرکت / سازمان	۲۵	۲۲,۳۲
صنعت / موضوع	۵۱	۴۵,۵۳
کشور / ملی	۶	۵,۳۵
جمع	۱۱۲	۱۰۰

نتایج مرتبط با سطح تحلیل در جدول ۱۲ ارائه شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که صنعت / موضوع با ۴۵/۵۳ درصد (مقاله ۵۱) بیشترین میزان سطح تحلیل در مطالعات بوده است. ۲۶/۷۸ درصد (مقاله ۳۰) مطالعات در سطح تحلیل فرد / افراد است که رتبه بعدی را به خود اختصاص داده است. سطح تحلیل ۲۲/۳۲ درصد (مقاله ۲۵) به سازمان و شرکت اختصاص داشته و تنها سطح تحلیل ۵/۳۵ درصد (مقاله ۶) در مقیاس ملی است.

محور دوازدهم: بررسی مقالات چاپ شده از نظر استخراج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

جدول ۱۳: فراوانی پژوهشها از نظر استخراج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

مستخرج از مطالعات کلاسیک	فراوانی	درصد
کارشناسی	۱	۰,۸۹
کارشناسی ارشد	۴۲	۳۷,۵
دکتری	۳۶	۳۲,۱۴
سایر موارد	۳۳	۲۹,۴۶
جمع	۱۱۲	۱۰۰

مبتنی بر نتایج جدول ۱۳، ۴۲ مقاله مستخرج از نتایج پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد با بیشترین فراوانی، ۳۶ مقاله مستخرج از رساله دکتری، یک مقاله مستخرج از پژوهشهای کارشناسی و ۳۳ مقاله نیز به سایر موارد مربوط است.

محور سیزدهم: دسته‌بندی و تحلیل مقالات از دید جامعه و نمونه آماری

جدول ۱۴: فراوانی پژوهشها از نظر نوع جامعه و نمونه آماری

جامعه و نمونه آماری	فراوانی	درصد
مدیران و کارشناسان سازمانها و دستگاهها	۱۵	۱۳,۳۹
کارکنان سازمانها و دستگاهها	۲۰	۱۷,۸۵
اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشگاهها	۱	۰,۸۹
نخبگان و متخصصان	۹	۸,۰۳
فرماندهان و کارکنان نیروهای مسلح	۹	۸,۰۳
سایر موارد	۵۸	۵۱,۷۸
جمع	۱۱۲	۱۰۰

یافته‌های جدول ۱۴ نشان می‌دهد که جامعه و نمونه آماری ۱۳/۳۹ درصد از مقالات مدیران و کارشناسان سازمانها و دستگاهها هستند. ۱۷/۸۵ درصد کارکنان سازمانها هستند. ۰/۸۹ درصد از مطالعات در جامعه دانشگاهی بوده است. ۸/۰۳ درصد، خبرگان و متخصصان را جامعه هدف خود قرار داده‌اند. ۸/۰۳ درصد از پژوهشها بین فرماندهان و کارکنان نیروهای مسلح انجام شده است و ۵۱/۷۸ درصد از پژوهشها، جامعه هدفهای مختلفی دارد و یا بخش قابل توجهی از مقاله‌هایی که از تحلیل محتوا استفاده کرده است، جامعه و نمونه آماری آنها محیط موضوع پژوهش بوده است.

محور چهاردهم: وضعیت ارزیابی مقالات مجله

جدول ۱۵: وضعیت ارزیابی مقالات مجله

وضعیت ارزیابی مقالات مجله	تعداد	درصد
استادان دانشگاه امام حسین (ع)	۲۵۳	۶۹,۸۸
استادان سایر دانشگاهها	۱۰۹	۳۰,۱۱
جمع	۳۶۲	۱۰۰

با توجه به جدول شماره ۱۵ مشاهده می‌شود که ارزیابی‌های داخلی (استادان دانشگاه امام حسین (ع)) ۱۱۲ مقاله چاپ شده در ۱۴ جلد مجله، به تعداد ۲۵۳ نفر (۶۹/۸۸ درصد) و ارزیابی‌های خارجی (استادان سایر دانشگاه‌ها) به تعداد ۱۰۹ نفر (۳۰/۱۱ درصد) است.

محور پانزدهم: اختصاص مقالات چاپ شده در داخل و خارج دانشگاه جامع امام حسین (ع)

جدول ۱۶: وضعیت مقالات چاپ شده از دید درون و برون سازمانی

درصد	تعداد	تعداد مقاله اختصاص یافته
۳۰,۳۵	۳۴	داخلی (استادان، پژوهشگران و دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع))
۶۹,۶۴	۷۸	خارجی (استادان، پژوهشگران و دانشجویان سایر دانشگاه‌ها و مراکز علمی، آموزش و پژوهشی)
۱۰۰	۱۱۲	جمع

اطلاعات جدول بیانگر این است که فصلنامه "مدیریت اسلامی" بر خلاف بیشتر مجلات علمی پژوهشی که به چاپ مقالات داخلی خود اهتمام می‌ورزند، بدون هیچ تعصب جانبدارانه‌ای و با کمال بیطرفی، سهم بخش داخلی را حدود ۳۰/۳۵ درصد (با ۳۴ مقاله چاپ شده) و بخش خارجی را ۶۹/۶۴ درصد (با ۷۸ مقاله چاپ شده) منظور کرده و این میزان برابر حد مجاز و استاندارد است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تعیین کرده است.

محور شانزدهم: وضعیت مقالات چاپ شده از نظر تعداد نویسندگان

جدول ۱۷: وضعیت مقالات از نظر تعداد نویسندگان

تعداد نویسنده	فراوانی	درصد
۱ نفر	۲۲	۱۹,۶۴
۲ نفر	۲۶	۲۳,۲۱
۳ نفر	۴۴	۳۹,۲۸
۴ نفر	۲۰	۱۷,۸۵
جمع	۱۱۲	۱۰۰

مطابق اطلاعات جدول ۱۷ بیشترین مقالات چاپ شده در مجله به تعداد ۴۴ مورد به نویسندگان مشترک ۳ نفره با بیشترین فراوانی و ۲۶ مورد به نویسندگان مشترک ۲ نفره و ۲۲ مورد به

نویسندگان ۱ نفره و ۲۰ مورد به نویسندگان مشترک ۴ نفره با کمترین فراوانی مربوط است.

محور هفدهم: وضعیت نویسندگان از نظر رتبه علمی

جدول ۱۸: وضعیت نویسندگان از حیث مرتبه علمی

رتبه علمی	تعداد	درصد
استاد	۲۲	۸,۲۳
دانشیار	۴۲	۱۵,۷۳
استادیار	۸۹	۳۳,۳۳
دانش‌آموخته	۵۱	۱۹,۱۰
دانشجو	۶۳	۲۳,۵۹
مجموع	۲۶۷	۱۰۰

بر اساس اطلاعات جدول، که نشان‌دهنده وضعیت نویسندگان مقالات از نظر رتبه علمی است، ۸/۲۳ درصد نویسندگان با رتبه استادی، ۱۵/۷۳ درصد دانشیار، ۳۳/۳۳ درصد استادیار، ۱۹,۱۰ درصد دانش‌آموخته و ۲۳/۵۹ درصد دانشجو هستند. (لازم به ذکر است در میان نویسندگان ۹ نفر عضو هیأت علمی بود که به رتبه علمی آنها اشاره نشده بود. بنابراین تعداد کل نویسندگانی که عضو هیأت علمی هستند، ۱۶۲ نفر است.)

محور هجدهم: وضعیت مقالات از نظر تعداد منابع مورد استفاده در مقاله

جدول ۱۹: تعداد منابع مورد استفاده در مقالات

لاتین		فارسی	
تعداد	درصد	تعداد	درصد
۲۴۷۸	۶۵,۷۴	۱۲۹۱	۳۴,۲۵

هم‌چنانکه در جدول نشان داده شده است در مقالات در مجموع ۳۷۶۹ منبع مورد استفاده قرار گرفته که از این تعداد، ۶۵/۷۴ درصد منابع فارسی و ۳۴/۲۵ درصد منابع لاتین است. طبق آمار، استفاده از منابع فارسی تقریباً دو برابر منابع لاتین است.

محور نوزدهم: وضعیت مقالات از نظر استفاده از منابع اصیل اسلامی

جدول ۲۰: وضعیت مقالات از نظر میزان استفاده از منابع اصیل اسلامی

منابع اسلامی	تعداد	درصد
قرآن کریم	۷۰	۶۲,۲۸
نهج البلاغه	۴۲	۳۷,۷۱

طبق بررسیها در مورد میزان استفاده از منابع اصیل اسلامی در نگارش مقالات در ۷۰ مقاله از آیات قرآن کریم و در ۴۲ مقاله نیز از نهج البلاغه استفاده شده است. در تعداد قابل توجهی از مقالات نیز به طور مشترک از آیات روایات و نهج البلاغه استفاده شده است.

محور بیستم: وضعیت انتشار مجله

جدول ۲۱: وضعیت انتشار مجله به تفکیک هر سال

سال	فصل	دوره انتشار	تعداد مقاله	مجلدات منتشر شده
۱۳۸۹	بهار و تابستان	دو فصلنامه	۷	۲
	پاییز و زمستان	دو فصلنامه	۷	
۱۳۹۰	بهار و تابستان	دو فصلنامه	۷	۲
	پاییز و زمستان	دو فصلنامه	۷	
۱۳۹۱	بهار و تابستان	دو فصلنامه	۷	۲
	پاییز و زمستان	دو فصلنامه	۷	
۱۳۹۲	بهار و تابستان	دو فصلنامه	۱۰	۲
	پاییز و زمستان	دو فصلنامه	۱۰	
۱۳۹۳	بهار و تابستان	دو فصلنامه	۱۰	۲
	پاییز و زمستان	دو فصلنامه	۱۰	
۱۳۹۴	بهار	فصلنامه	۱۰	۴
	تابستان	فصلنامه	۷	
	پاییز	فصلنامه	۶	
	زمستان	فصلنامه	۷	
جمع			۱۱۲	۱۴

هم‌چنانکه در جدول ۲۱ نشان داده شده است از مجموع ۱۴ مجلد منتشر شده، بجز سال ۱۳۹۴، که به صورت فصلنامه منتشر شده با توجه به تعداد قابل توجه مقالات ثبت شده در دفتر مجله، تاکنون موفق به چاپ ۱۱۲ مقاله شده است.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق نشان داد که فصلنامه مورد مطالعه از معدود مجلاتی است که در سطح کشور به طور تخصصی به موضوع مدیریت اسلامی می‌پردازد. پژوهشگران زیادی با دفتر و سامانه فصلنامه ارتباط برقرار، و مقاله ارسال می‌کنند. در این تحقیق وضعیت مجله و مقالات دریافت شده و نیز مقالات چاپ شده از ابعاد و زوایای مختلف و در بیست محور جداگانه، مورد بررسی، تحلیل و ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که از نظر روش پژوهش، هر چند استفاده از روشهای کیفی و آمیخته در مطالعات اخیر افزایش اندکی داشته، هنوز هم روش تحقیق کمی (پیمایش پرسشنامه‌ای) در بیشتر پژوهشها غالب است و روشهای مناسب با توجه به ماهیت موضوع و هدف پژوهش هنوز توسعه نیافته است. به علاوه، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ابزار اصلی در غالب پژوهشها، پرسشنامه بوده است؛ پس از آن درصد کمی از پژوهشها مصاحبه و بررسی اسناد و مدارک پیشین را برای گردآوری داده‌ها مورد استفاده قرار داده‌اند. هم‌چنین نتایج، حکایت دارد که موضوع/صنعت سطح تحلیل غالب در تحقیقات مدیریت اسلامی است و بیشتر مطالعات درباره این بخش متمرکز است.

با توجه به ماهیت پیچیده مطالعات مدیریت اسلامی، استفاده پیوسته از روشهای کمی پرسشنامه‌ای نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای این حوزه باشد و از این رو نیاز است تا بر روشهای ترکیبی و نیز تحلیلهای اکتشافی تأکید شود و جزو رویکردهای اصلی مجله قرار گیرد.

منابع فارسی

- آقا پیروز، علی؛ خدمتی، ابو طالب؛ شفیعی، عباس؛ بهشتی نژاد، سید محمود (۱۳۸۸). مدیریت در اسلام. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- اعظمی، امیر (۱۳۹۲ الف). جستاری در تعریف‌ها و برداشتهای صاحب‌نظران از مفهوم مدیریت اسلامی. اسلام و مدیریت. د ۲. ش ۴: ۱۵۵ تا ۱۷۱.

- افجه‌ای، سید علی اکبر (۱۳۸۳). مدیریت اسلامی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- افجه، سید علی اکبر؛ نقی پورفر، ولی الله؛ جعفرپور، محمود (۱۳۹۳). ارائه مدلی برای انجام پژوهش‌های بنیادی در حوزه مطالعات مدیریت اسلامی (مورد مطالعه: عدالت توزیعی در سازمان). *مطالعات راهبردی بسیج*. س ۱۷. ش ۶۲.
- امیری، علی نقی؛ عابدی جعفری، حسن (۱۳۹۳). مدیریت اسلامی: رویکردها. چ دوم. تهران: سمت.
- انصاری، محمد علی؛ دعایی، حبیب الله؛ مرتضوی، سید سعید (۱۳۸۱). مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن. مشهد: نشر بیان هدایت نور.
- بهارستان، جلیل (۱۳۸۱). مطالعه تطبیقی ارزشیابی در مدیریت اسلامی و مدیریت متداول. *علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*. د ۱۸. ش ۳۶.
- تقوی دامغانی، سید رضا (۱۳۹۳). نگرشی بر مدیریت اسلامی. چ دوازدهم. تهران: چاپ و نشر بین الملل.
- تقوی دامغانی، سیدرضا (۱۳۷۸). نگرشی بر مدیریت اسلامی. تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
- چاوشی، کاظم (۱۳۸۸). بررسی رویکردهای نظری به مدیریت اسلامی. *پژوهشهای میان رشته‌ای قرآنی*. س ۱. ش ۲: ۴۳-۵۳.
- حمیدی زاده، محمدرضا (۱۳۷۸). تبیین نقش پیش بینی و آینده نگری در نظام مدیریت اسلامی. *فصلنامه مطالعات مدیریت*. ش ۲۰: ۱ تا ۱۶.
- روشنی، سکینه (۱۳۸۹). اصول و مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن. چ سوم. تهران: مؤسسه کتاب مهربان نشر.
- ساجدی‌نیا، محمد حسین (۱۳۸۲). اصول و مبانی مدیریت اسلامی. تهران: شهر آشوب.
- سلطانی، محمدرضا (۱۳۹۳). بررسی، تحلیل و ارزیابی مقالات فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی*. س ۶. ش ۲: ۱۸۵ تا ۲۱۴.
- عابدی جعفری، حسن؛ ازگلی، محمد (۱۳۸۸). مروری بر سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران. *مجله علوم انسانی دانشگاه امام حسین(ع)*. س ۱۷. ش ۷۶: ۲۹ تا ۵۲.
- عسگریان، مصطفی (۱۳۷۰). مدیریت اسلامی. تهران: جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت معلم.
- علی احمدی، علیرضا؛ علی احمدی، حسین (۱۳۸۰). متدولوژی تدوین نظامات مدیریتی و تئوری پردازی در مدیریت اسلامی. *اولین همایش مدیریت اسلامی*. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.
- قبادی، اسماعیل (۱۳۷۸). اصول و مبانی مدیریت اسلامی. قم: انتشارات فقه.
- محمودی، جعفر (۱۳۷۹). چپستی مدیریت اسلامی در بوته نقد. *دانش مدیریت*. س ۱۳. ش ۳: ۵۱ تا ۲۳.
- مشرّف جوادی، محمد حسین (۱۳۷۸). اصول و متون مدیریت در اسلام. همدان: انتشارات نورعلم.
- مقیمی، سید محمد (۱۳۹۴). اصول و مبانی مدیریت اسلامی. تهران: انتشارات راه‌دان.

- مهدوی راد، محمد علی؛ صادقی، حسن (۱۳۹۳). تحلیل تعامل علم و عمل در مدیریت اسلامی از دیدگاه قرآن و حدیث. مدیریت اسلامی. س ۲۲. ش ۱: ۲۳۵ تا ۲۶۱.
- مهدوی راد، محمد علی؛ صادقی، حسن (۱۳۹۳). تحلیل تعامل علم و عمل در مدیریت اسلامی از دیدگاه قرآن و حدیث. مدیریت اسلامی. س ۲۲. ش ۱: ۲۳۵ تا ۲۶۱.
- باقری، مصباح الهدی؛ کاظمی نجف آبادی، محمد رضا (۱۳۹۲). تبیین الگوی رهبری قوم بنی اسرائیل به دست حضرت موسی (ع): پژوهشی قرآنی. اندیشه مدیریت راهبردی. س ۷. ش ۱۴: ۱۵۷ تا ۱۸۸.
- نجاری، رضا (۱۳۸۴). مبانی مدیریت اسلامی. ج چهارم. تهران: دانشگاه پیام نور.
- وفائی، محمد رضا (۱۳۸۱). عظمت مدیریت اسلامی. دومین همایش مدیریت اسلامی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.
- فقیهی، ابوالحسن؛ اعرابی، سید محمد؛ الوانی، سید مهدی، ۱۳۸۳-۱۳۸۲، بومی سازی تئوریهای مدیریت در ایران. نشریه اطلاع رسانی و کتابداری، کتاب ماه و علوم و فنون، اسفند ۸۲، ش ۷۱ و ۷۲.

منابع انگلیسی

- Abozed .M, Melanie, Y. & Saci, K. (2008). Motivation to Transfer Training In the Libyan Oil Industry: Role of Work Environmental Factors and Organizational Culture. -707.
- Bishop, K., D'este, P. And Neely, A. (2011). "Gaining From Interactions With Universities: Multiple Methods For Murturing Absorptive Capacity". Research Policy 40, 30-40.
- Chang, E. (2005). "Employees' overall perception of HRM effectiveness, Human Relations", 58(4), pp. 523-544.
- Elkjaer, B., & Wahlgren, B. (2006). "Organizational learning and workplace learning-similarities and differences". Learning, working and living. Mapping the terrain of working life learning, 15-32.
- Gerhart, B. (2005). "Human resources and business performance: Findings, unanswered questions, and an alternative approach", Management Revue, MS Quarterly. Vol 16(2), pp. 174-185.
- Gherardi, S. (2006). "Organizational knowledge: The texture of workplace learning". Malden, MA: Blackwell
- Gherardi, S., & Nicolini, D. (2001). "The sociological foundations of organizational learning". In M. Dierkes, A. B. Antal, J. Child, & I. Nonaka (Eds.), Organizational learning and knowledge (pp. 35-60). London, England: Oxford University.
- Kodama, T. (2008). "The Role Of Intermediation And Absorptive Capacity In Facilitating University-Industry Linkages",. An Empirical Study Of Tama In Japan. Research Policy 37, 1224-1240.
- Lee, Y.C, Lee, S.K. (2007). "Capabilities, Processes, and Performance of Knowledge Management: A Structural Approach", Human Factors and Ergonomics in Manufacturing, Vol. 17 (1), PP. 21-41.
- Macky, K. and Boxall, P. (2007). The relationship between 'high-performance work practices' and employee attitudes: an investigation of additive and interaction effects, The international Journal of Human Resource Management, 18(4), pp. 537-567.
- March, J.G., and Simon, H.A. (1958). Organizations. New York: John Wiley and Sons.
- Marques , J . P .C ., Caraca , J . M .G .andDiz , H . (2006) . How can university-industry-government interactions change the innovation scenario in potugal? – the case of the

- University of Coimbra . Technovation26 , 534-542.
- Meyer, J. and Smith, C.A. (2000). HRM practices and organizational commitment: test of a mediation model., Canadian Journal of Administrative Sciences, 17 (4), pp.319-331.
- Mohayidin, Mohd Ghazali, et al, ,(2007). the Application of knowledge management in enhancing the performance universities.,. electronic journal of knowledge management,5.3, p.p 301,312.
- Mu, J., Tang, F. And Maclachlan, D. L. (2010). Absorptive And Disseminative Capacity: Knowledge Transfer In Intra-Organization Networks. Expert Systems With Applications 37, 31-38.
- Noe, R. A. (2010). "Employee training and development". New York: McGraw-Hill.
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). "The Knowledge Creating Co." New York, Oxford University Press, pp. 112-136.
- Pertusa-Ortega, E. M., Zaragoza-Saez, P. And Claver-Cortes, E. (2010). Can Formalization, Complexity, And Centralization Influence Knowledge Performance? Journal Of Business Research 63, 310-320.
- Purcell, J., Kinnie, N., Swart, J., Rayton, B. and Hutchinson, S. (2009). "People Management and Performance",. London: Routledge.
- Raelin, J. A. (2000). "Work-based learning: The new frontier of management development". Addison-Wesley Reading, MA.
- Riege, A. (2005). Three-dozen knowledge-sharing barriers managers must consider, Journal of Knowledge Management, 1.9, 3, 18-35.
- Shad, I. (2008). "Influence of Organizational Work Environment on Transfer of Training in Banking Sector". Ph.D. Thesis, Faculty of Advanced Integrated Studies and Research, National University of Modern Languages, Islamabad.
- Sveiby, K.-E. (1997). "The New Organisational Wealth", Berreil-Koehler Publishers, San Francisco, CA.
- Tian, J. (2009). "Knowledge management and knowledge creation in academia: A study based on surveys in a Japanese research university", Journal of Knowledge Management, VOL. 13, NO. 2, pp. 76-92.
- Whitener, E. M. (2001). Do "high commitment" human resource practices affect employee commitment? A cross-level analysis using hierarchical linear modeling, Journal of Management, 27 (5), pp. 515-535.
- Yadegarzadeh, G; Bahrami, A. and Parand, K. (2007). "The presence of Iranian universities in information community", Tadbir, Vol (181), 44-48. (in Persian).
- Yun, Seokwha, & Allyn, Mark R. (2006) Causes of Knowledge Sharing Behaviors: Motivational/Functional Approach 2005; Retrieved September 05, 2006, from <http://frontpage.montclair>

